

ב"א אנליזה 1 תשפ מועד ב

1. חשבו את הגבולות הבאים:

$$\lim_{x \rightarrow 0} \sin(2x) \cdot \frac{e^{2x} - e^x}{1 - \cos(x)} \quad (\text{א})$$

פתרון: נציג את הגבול כמכפלה של גבולות ידועים

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \sin(2x) \cdot \frac{e^{2x} - e^x}{1 - \cos(x)} &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{2x} \cdot \frac{x^2}{1 - \cos(x)} \cdot \frac{e^{2x} - e^x}{x} \cdot \frac{2x \cdot x}{x^2} \\ &= 1 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 2 = 4 \end{aligned}$$

כאשר הגבול האחרון מחושב

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{2x} - e^x}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{2x} - 1 + 1 - e^x}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{2x} - 1}{x} + \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - e^x}{x} = 2 - 1 = 1$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n+2}{n+3} \right)^n \quad (\text{ב})$$

פתרון: נשתמש בכלל המנה, נגדיר $a_n = \frac{n! \cdot 2^n}{n^n}$ ואז

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n+2}{n+3} \right)^n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n+2+1-1}{n+3} \right)^n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{1}{n+3} \right)^n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left[\left(1 - \frac{1}{n+3} \right)^{n+3} \right]^{\frac{n}{n+3}} = [e^{-1}]^1 = e^{-1}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n}{2^n + n} \quad (\text{ג})$$

פתרון: נראה כי $\frac{n}{2^n} \rightarrow 0$ ואז

$$\frac{n}{2^n + n} = \frac{n}{2^n} \cdot \frac{1}{1 + \frac{n}{2^n}} \rightarrow 0 \cdot \frac{1}{(1+0)} = 0$$

אכן: נשתמש בכלל המנה ונגדיר $a_n = \frac{n}{2^n}$

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} = a_{n+1} \cdot \frac{1}{a_n} = \frac{(n+1)}{2^{n+1}} \cdot \frac{2^n}{n} = \frac{2^n}{2^{n+1}} \cdot \frac{(n+1)}{n} = \frac{1}{2} \cdot \frac{(n+1)}{n} \rightarrow \frac{1}{2}$$

וכיון ש $\frac{1}{2} < 1$ נקבל ש $\lim a_n = 0$

2. נביט בפונקציה

$$f(x) = \begin{cases} \frac{\sin(2x)}{x} & x \neq 0 \\ a & x = 0 \end{cases}$$

(א) לאילו ערכי a הפונקציה $f(x)$ רציפה ב $x = 0$?
פתרון: על מנת שהפונקציה תהיה רציפה ב $x = 0$ צריך להתקיים

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = f(0)$$

כלומר

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{x} = a$$

לכל a , מתקיים

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} 2 \frac{\sin(2x)}{2x} = 2$$

ולכן רק עבור $a = 2$ מתקיים השוויון הדרוש.

(ב) לאילו ערכי a הפונקציה $f(x)$ גזירה ב $x = 0$? מהי $f'(0)$ במקרים אלו?
פתרון: פונקציה שגזירה בנקודה, רציפה בה. לכן נבדוק רק עבור $a = 2$ (שזה המקרה היחיד בו f רציפה ב $x = 0$) אם f גזירה ב $x = 0$. לפי הגדרה, צריך לחשב את הגבול

$$f'(0) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x}$$

נחשב:

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\frac{\sin(2x)}{x} - 2}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x) - 2x}{x^2} \stackrel{\frac{0}{0}, L'Hopital}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cos(2x) - 2}{2x} \stackrel{\frac{0}{0}, L'Hopital}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-4 \sin(2x)}{2} = 0$$

כלומר f גזירה ב $x = 0$ ומתקיים $f'(0) = 0$.

3. תהי סדרה המוגדרת ע"י כלל הנסיגה $a_{n+1} = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{a_n}}$ לכל n טבעי, וכן נתון כי $a_1 = 2$.

(א) הוכיחו כי הסדרה a_n יורדת.
פתרון: "נשחק" עם ההגדרה

$$a_{n+1} = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{a_n}} = 1 + \frac{1}{\frac{a_n + 1}{a_n}} = 1 + \frac{a_n}{a_n + 1} = \frac{2a_n + 1}{a_n + 1}$$

כעת נרצה להוכיח כי $a_{n+1} \leq a_n$ כלומר

$$\frac{2a_n + 1}{a_n + 1} \leq a_n$$

שזה שקול ל $2a_n + 1 \leq a_n(a_n + 1)$ כי הסדרה a_n חיובית ולכן הכפלנו במשהו חיובי (הוכחה ש a_n חיובית: $a_1 = 2$ חיובי ואם a_n חיובי גם $a_{n+1} = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{a_n}}$ חיובי). כלומר, רוצים להוכיח לכל n כי

$$0 \leq a_n^2 - a_n - 1$$

נסתכל בפולינום $p(x) = x^2 - x - 1$ ונרצה להוכיח כי $p(a_n) \geq 0$. חיתוך ציר x של $p(x)$ מתקבל בנקודות

$$x_{1,2} = \frac{1 \pm \sqrt{1+4}}{2} = \frac{1 \pm \sqrt{5}}{2}$$

ומכיוון שזה פרבולה צוחקת נקבל שבתחום $\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2}, \frac{1+\sqrt{5}}{2}\right)$ הפולינום שלילי ובתחום $\left(-\infty, \frac{1-\sqrt{5}}{2}\right) \cup \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2}, \infty\right)$ הפולינום חיובי. לכל בשביל להוכיח כי $p(a_n) \geq 0$ מספיק להוכיח כי לכל n מתקיים $\frac{1+\sqrt{5}}{2} \leq a_n$. נסמן $L = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$. נוכיח זאת באינדוקציה:

- בסיס $n = 1$: נתון ש $a_1 = 2$ ומתקיים $L = \frac{1+\sqrt{5}}{2} \leq 2$.
- צעד - נניח נכונות עבור n , כלומר $L \leq a_n$. נוכיח נכונות עבור $n + 1$, כלומר $L \leq a_{n+1}$. לפי הנחת האינדוקציה $L \leq a_n$ ולכן $\frac{1}{L} \geq \frac{1}{a_n}$ ולכן $1 + \frac{1}{L} \geq 1 + \frac{1}{a_n}$ ולכן $\frac{1}{1+\frac{1}{L}} \leq \frac{1}{1+\frac{1}{a_n}}$ ולכן, לפי הגדרת הסדרה, נקבל:

$$a_{n+1} = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{a_n}} \geq 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{L}} \stackrel{\text{כמו החישוב מההתחלה}}{=} \frac{2L+1}{L+1} = 1 + \frac{L}{L+1} \stackrel{0=p(L)=L^2-L-1}{=} 1 + \frac{L}{L^2} = 1 + \frac{1}{L} = \frac{1+L}{L} \stackrel{0=p(L)=L^2-L-1}{=} \frac{L^2}{L} = L$$

וקיבלנו ש $a_{n+1} \geq L$ כנדרש.

(ב) חשבו את גבול הסדרה $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n$.

פתרון: ראינו בסעיף הקודם כי a_n יורדת וגם שמתקיים $\frac{1+\sqrt{5}}{2} \leq a_n$ ולכן חסומה מלמטה ולכן יש לה גבול סופי L (אין הנחה שזה אותו L מסעיף קודם אבל עוד רגע זה מה שיקרה). כלומר $a_n \rightarrow L$ ולכן $a_{n+1} \rightarrow L$ ואז לפי הגדרת הסדרה

$$L \leftarrow a_{n+1} = \frac{2a_n + 1}{a_n + 1} \rightarrow \frac{2L + 1}{L + 1}$$

ואז כמו חישובים ממקודם נקבל ש $L^2 - L - 1 = 0$ ולכן $L = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$. האפשרות $\frac{1-\sqrt{5}}{2}$ נפסלת כי $\frac{1+\sqrt{5}}{2} \leq a_n$ ולכן $\frac{1+\sqrt{5}}{2} \leq L$ ולכן קיבלנו אופציה בודדת ל L שהיא $L = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$ וזה גבול הסדרה.

4. קבעו לכל ערך $a \in \mathbb{R}$ כמה פתרונות יש למשוואה $\ln(x) = x + a$ (הפרידו למקרים של a).
פתרון: נגדיר פונקציה

$$f(x) = \ln(x) - x - a$$

שמוגדרת רק עבור $x > 0$ (בגלל $\ln$) ונשאל שאלה שקולה: לכל ערך של a , כמה שורשים יש ל $f(x)$. נגזור

$$f'(x) = \frac{1}{x} - 1$$

ולכן, 1 היא הנקודה היחידה בה $f' = 0$ ו 0 היא הנקודה היחידה בה $f' = 0$ אינה מוגדרת. מהטבלה

x	0	$\frac{1}{2}$	1	2
$f'(x)$	UD	+	0	-

נסיק כי f יורדת ממש בקרן $(1, \infty)$ ועולה ממש בקטע $(0, 1)$ ולכן בקטע/קרן הנ"ל f יכולה להיחתך לכל היותר פעם אחת בלבד עם ציר x (כלומר שורש אחד לכל היותר).

בנוסף: מתקיים כי

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \ln(x) - x - a = \{-\infty - 0 - a\} = -\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow \infty} \ln(x) - x - a = \lim_{x \rightarrow \infty} x \left(\frac{\ln(x)}{x} - 1 - \frac{a}{x} \right) = \{\infty \cdot (0 - 1 - 0)\} = -\infty$$

כאשר הגבול באינסוף חושב עם הגבול

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\ln(x)}{x} = \underbrace{=}_{\infty, \text{L'Hopital}} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{x}}{1} = 0$$

ולכן קיימים $0 < c < 1$ ו $1 < d < \infty$ כך ש $f(c) < 0, f(d) < 0$ כעת $f(1) = -1 - a$ ולכן:

- עמידה ו $-1 - a > 0$ (כלומר $-1 > a$) נקבל ש $f(1) > 0$ ובקטעים $[c, 1]$ וב $[1, d]$ הפונקציה מחליפה סימן. מכיוון שהיא רציפה בקטעים סגורים אלו, לפי משפט ערך הביניים היא מתאפסת שמה - כלומר קיים לה בכל קטע שורש ושורש זה לא מתקבל ב 1 ולכן אלו שני שורשים שונים. מכיוון שבכל קטע יש לה לכל היותר שורש אחד נסיק שיש לה בדיוק שורש אחד בכל קטע ולכן במקרה זה $(-1 > a)$ יהיו 2 פתרונות בדיוק.

- במידה ו $-1 - a = 0$ (כלומר $a = -1$) נקבל כי $f(-1) = 0$ וזוהי הנקודה היחידה בה f מתאפסת (מאותו נימוק): בקטעים $[c, 1]$ וב $[1, d]$ הפונקציה מתאפסת לפחות פעם אחת ולכל היותר פעם אחת ולכן הנקודה שהיא מתאפסת זהה בשני הקטעים וזוהי הנקודה 1 .

- במידה ו $-1 - a < 0$ (כלומר $-1 < a$) נקבל ש $f(1) < 0$ ומכיוון ש f יורדת ממש בקרן $(1, \infty)$ ועולה ממש בקטע $(0, 1)$ נסיק כי 1 נקודת מקסימום גלובלי של הפונקציה והערך שמה שלילי ולכן גרף הפונקציה כולו מתחת לציר x ולכן במקרה זה לא יהיו שורשים.

5. תהיה f פונקציה שגזירה בכל $\mathbb{R}$ וגם שנגזרתה, f' , רציפה בכל $\mathbb{R}$.

(א) הוכיחו/הפריכו: אם יש נקודה יחידה $a \in \mathbb{R}$ עבורה $f'(a) = 0$ אזי a נקודת קיצון מוחלט.
פתרון: הפרכה: $f(x) = x^3$ מקיימת כי $f'(x) = 3x^2$ קיימת ורציפה בכל הממשיים. מתאפסת רק ב $x = 0$ אבל 0 אינה נקודת קיצון (מימין לה הפונקציה חיובית ומשמאל לה שלילית).

(ב) הוכיחו: שאם $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \infty$ אזי קיימת נקודה $a \in \mathbb{R}$ עבורה $f'(a) = 0$.
פתרון: הוכחה: נסמן $y_0 = f(0)$. כיוון ש $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \infty$ קיימות $c > 0, d > 0$ כך ש

$$\begin{aligned} f(c) &> y_0 + 1 \\ f(d) &> y_0 + 1 \end{aligned}$$

ומכיוון ש f רציפה (כי יש לה נגזרת) בקטע $[c, d]$ יש לה שם מיני שטן שווה y_0 . לכן המיני הזה הוא מיני מוחלט והנגזרת בו מתאפסת (כי הנגזרת שם קיימת).